

Behandlingslinje strabisme (skjeling) hos barn og ungdom under 18 år

Skjeling er en tilstand hos ca 5 % av befolkningen. Ubehandlet kan den gi varige nedsatt syn i hvert fall på et øye, hodepine og psykososiale problemer.

Behandlingsforløp

Pasient- og pårørendeinformasjon

Dokumentasjon

Prosedyrer og henvisninger i behandlingslinja

Behandlingslinjeansvarlig lege: overlege Ewa Spoz-Zboch

Kontaktperson: [Avdelingsjef Lena Rammen Øvli](#)

Symptomer/vurdering

Startside

Pasienter/ pårørende	<ul style="list-style-type: none">• Hvis barnet ditt skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn• Skjeling kan være arvelig• Hva er skjeling
Fastlege	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere om barnet har skjeling
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere om barnet har skjeling
Ortoptister	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere om barnet har skjeling
Optikere	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere om barnet har skjeling• Ikke barn under 5 år

Symptomer/
vurdering

Henvisning

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Henvisning til SI Elverum

Startside

Pasienter/ påørende	<ul style="list-style-type: none">• Ved mistanke eller spørsmål om skjeling ta kontakt med helsestasjon /fastlege /PPT/optiker• Optiker kun hvis barnet er over 5 år
Fastlege	<ul style="list-style-type: none">• Henvisning (med kopi av eventuelt undersøkelse fra optiker)• Sendes til nærmeste privatpraktiserende øyelege/øyelegesenter
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none">• Henvisning via helsestasjonslege. (Helsesykepleiere har ikke henvisningsrett)• Helsestasjonslege vedlegger kopi av testene som helsesykepleier har utført• Retningslinje for undersøkelse av syn, hørsel og språk hos barn• Henvisning til spesialisthelsetjenesten – kriterier for når det skal henvises (se side 11)
Ortoptister	<ul style="list-style-type: none">• Via øyelege (Ortoptister har ikke henvisningsrett)
Optikere	<ul style="list-style-type: none">• Henvisning via optiker• Pasienten får dekket sine utgifter som på samme måte som via lege• Sender informasjon til fastlege om undersøkelsen etter samtykke fra pasient/påørende
Øyeleger	<ul style="list-style-type: none">• Henviser til strabismetemet ved øyeavdelingen for vurdering av operasjon eller terapeutisk injeksjon av botulinumtoksin i øyemuskulatur. Resultat av adekvat øyeundersøkelse (inkludert fersk sciaskopi/brilleteilpasning)• Vedlegg; henvisning/informasjon fra fastlege/ortoptist/optiker
Øyeavdelingen SI Elverum	<ul style="list-style-type: none">• Henvisninger blir scannet inn og håndtert i DIPS før de blir vurdert

Flytskjema om prosedyrer for behandlingslinja

Symptomer/
vurdering

Henvising

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Utredning og diagnostikk

Startside

Ortoptister	<ul style="list-style-type: none">• Undersøkelse av syn og samsyn• nhi.no/sykdommer/barn/oye/skjeling/ (H50.0, H50.1 og H50.3)• nhi.no/sykdommer/barn/oye/skjeling/ (H50.5)• Amblyopi (H53.5)
Optikere	<ul style="list-style-type: none">• Refraksjon (undersøkelse av brillebehov)• Undersøkelse av syn og samsyn
Øyeleger	<ul style="list-style-type: none">• Fullstendig øyeundersøkelse• Ved mulig behov for operasjon eller terapeutisk injeksjon av botulinumtoxin i øyemuskulatur henviser til strabismeteamet ved Sykehuset Innlandet, Elverum
Øyeavdelingen SI Elverum	<ul style="list-style-type: none">• Ved normale forhold blir kontakten med øyeavdelingen avsluttet• Pasienter som ikke skal opereres –behandling igangsettes og pasienten tilbakeføres til henviser• Vurdering hos strabismeteam (ortoptist, operatør og av og til optiker)• Pasienter som skal opereres eller ha terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox), settes på venteliste• Laboratorieprøver og MR/CT kan være aktuelt hos enkelte pasienter, men dette avgjøres på øyeavdelingen

Flytskjema om prosedyrer for behandlingslinja

Symptomer/
vurdering

Henvising

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Behandling

Startside

Foreldre/ foresatte	<ul style="list-style-type: none">• Informasjon om amblyopi (nedsatt syn) og skjeling• Råd om lappbehandling (Statped).• Øyepaster fåes på apotek. Dette kan også bestilles på internett på adresse brilleslangen.no eller på nettstedet Om skjeling, produkter og tjenester• Økonomisk dekning av briller/kontaktlinser (nav)• Pasientinformasjon - Skjeling, operasjon hos barn• Pasientinformasjon - Botoxbehandling for skjeling
Ortoptister	<ul style="list-style-type: none">• Amblyopibehandling (f.eks. lappbehandling, briller, dråper), samsynstrening
Optikere	<ul style="list-style-type: none">• Briller/kontaktlinser
Øyeleger	<ul style="list-style-type: none">• Igangsetting av brillebehandling og amblyopibehandling• Hvis skjeling skyldes annen øyesykdom, blir denne også behandlet• Ved utilfredsstillende behandling/resultat henvises vurdering hos strabismeteamet
Øyeavdelingen SI Elverum	<ul style="list-style-type: none">• Lappbehandling/øyedråper• Brillebehandling/kontaktlinser og eventuelt øyetrening• Operasjon<ul style="list-style-type: none">– Metode velges ut fra diagnose- Flere påfølgende inngrep kan bli nødvendig• Terapeutisk injeksjon av botuliniumtoxin i øyemuskulatur• Flytskjema og prosedyrer for strabisme og øyeavdelingen

Flytskjema om prosedyrer for behandlingslinja

Oppfølging

Pasienter/ pårørende	<ul style="list-style-type: none"> • Muntlig/skriftlig informasjon • Pasienter/pårørende får epikrise /journalnotat hvis ønskelig 	
Fastlege	<ul style="list-style-type: none"> • Fastlege får epikrise /journalnotat fra hver kontakt 	
Helsestasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Følger vanlig helsestasjonsprogram • Helsestasjon får epikrise /journalnotat når de er henvisere eller pasienten og foreldrene/foresatte ønsker det • Retningslinje for undersøkelse av syn, hørsel og språk hos barn • Helsestasjonens prosedyrer se side 16 	
Ortoptister	<ul style="list-style-type: none"> • Ved lappbehandling kontroll etter 1-4 måneder og deretter intervall ut fra resultat og alder • Etter operasjon eller terapeutisk injeksjon av botulinumtoxin i øyemuskulatur, vurdering av strabismeteam; oppfølging etter avtale med øyeavdelingen ved SI Elverum 	
Optikere	<ul style="list-style-type: none"> • Etter operasjon/vurdering av strabismeteam; oppfølging etter avtale med øyeavdelingen ved SI Elverum 	
Øyeleger	<ul style="list-style-type: none"> • Pasienter som ikke henvises videre får individuelt tilpasset oppfølging • Etter operasjon/vurdering av strabismeteam og terapeutisk injeksjon av øyemuskulatur; oppfølging etter avtale med øyeavdelingen ved SI Elverum 	
Øyeavdelingen SI Elverum	<ul style="list-style-type: none"> • Etter operasjon: <ul style="list-style-type: none"> – 1. dag etter operasjon hos operatør – ca 2 måneder etter operasjon 	<ul style="list-style-type: none"> • Etter injeksjon: <ul style="list-style-type: none"> – 1-3 uker – ca 3 måneder
	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjonsskriv etter behandling. Noen får ingen behandling • Poliklinisk notat til fastlege/henviser og eventuelt til andre som pasienten og foreldrene/foresatte ønsker skal få informasjon • Tilbakeføres til henviser 	

Flytskjema om prosedyrer for behandlingslinja

Pasient-/pårørendeinformasjon

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet ditt skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn 	
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Via helsestasjon, fastlege eller PPT (Henvisning må skrives av lege) • Optiker kan henvide direkte til øyelege. Optiker sender samtidig informasjon til fastlege om undersøkelsen dersom pasienten/pårørende samtykker 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om amblyopi (nedsatt syn) og skjeling • Råd om lappbehandling (Statped). • Øyeplaster fås på apotek. Dette kan også bestilles på internett på adresse brilleslangen.no eller på nettstedet Om skjeling, produkter og tjenester • Økonomisk dekning av briller/kontaktlinser (nav) • Pasientinformasjon - Skjeling, operasjon hos barn • Pasientinformasjon - Botoxbehandling for skjeling 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollfrekvens og informasjon avhengig av behandlingstype 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Hva er skjeling - pasienthåndboka • helsedirektoratet.no/Lists/Publikasjoner/Attachments/256/Nasjonal-faglig-retningslinje-for-undersokelse-av-syn-horse-sprak-hos-barn-IS-1235.pdf 	<ul style="list-style-type: none"> • Øyeplaster fås på apotek. Dette kan også bestilles på internett på adresse; www.reseptfri.com eller på nettstedet Om skjeling, produkter og tjenester

Klikk tilbake til den enkelte side

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Fastlege

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn, må det vurderes om det har skjeling
Henvising	<ul style="list-style-type: none"> • Henvising (med kopi av eventuelt undersøkelse fra optiker) • Sendes til nærmeste privatpraktiserende øyelege/øyelegesenter (kommer revidert liste høsten 2013)
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Fastlege får epikrise/journalnotat fra hver kontakt pasienten har med sykehuset. • Etter avsluttet oppfølging i spesialisthelsetjenesten må pasienten rehenvises ved nye plager • Optiker sender informasjon om undersøkelsen til fastlegen
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Kortfattet om strabisme • Skjeling hos barn – legehåndboka

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvising

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Helsestasjon

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn. Vurdering om barnet skjeler ut fra tester • Retningslinje for undersøkelse av syn, hørsel og språk hos barn • Helsestasjonens prosedyrer se side 16
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Retningslinje for undersøkelse av syn, hørsel og språk hos barn • Henvisning til spesialisthelsetjenesten –kriterier for når det skal henvises (se side 11) • Via helsestasjonslege eventuelt fastlege • Henvisningsskjema fra optikere
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomisk dekning av briller/kontaktlinser (nav)
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Skjeling hos barn – legehåndboka • Om skjeling, produkter og tjenester

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Ortoptister

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn 	
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Via øyelege 	
Utredning/ diagnostikk	<ul style="list-style-type: none"> • Undersøkelse av syn og samsyn • nhi.no/sykdommer/barn/oye/skjeling/ (H50.0, H50.1 og H50.3) • nhi.no/sykdommer/barn/oye/skjeling/ (H50.5) • Amblyopi (H53.5) 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Amblyopibehandling (for eksempel lappbehandling, briller, dråper), samsyntrening • Økonomisk dekning av briller/kontaktlinser (nav) 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Ved lappbehandling kontroll etter 1-4 måneder og deretter intervall ut fra resultat og alder • Etter operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) etter avtale med øyeavdelingen ved SI-Elverum 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Skjeling hos barn – legehåndboka • Råd om lappbehandling (Statped). 	<ul style="list-style-type: none"> • Om skjeling, produkter og tjenester • ortoptist.no

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Optikere

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn 	
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> Henvisning via optiker Optikere kan henvise direkte til øyelege Pasienten får dekket sine utgifter som på samme måte som via lege Sender informasjon til fastlege om undersøkelsen etter samtykke fra pasient/pårørende Privatpraktiserende øyeleger/øyelegesenter 	
Utredning/ diagnostikk	<ul style="list-style-type: none"> Refraksjon (undersøkelse av brillebehov) Undersøkelse av syn og samsyn 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> Briller/kontaktlinser Økonomisk dekning av briller/kontaktlinser (nav) 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> Gjelder barn over 5 år Eventuelt etter avtale med øyeavdelingen 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> Skjeling hos barn – legehåndboka Råd om lappbehandling (Statped). 	<ul style="list-style-type: none"> Om skjeling, produkter og tjenester ortoptist.no

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Øyeleger

[Startside](#)

Symptomer	<ul style="list-style-type: none"> • Hvis barnet skjeler, har hodepine, legger hodet på skakke, myser, har leseproblemer, ser dårlig og har dobbeltsyn 	
Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • For vurdering av operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur, sendes henvisning til strabismeteamet ved øyeavdelingen SI Elverum 	
Utredning/ diagnostikk	<ul style="list-style-type: none"> • Fullstendig øyeundersøkelse, inkludert undersøkelse av syn og samsyn • Manifest strabisme (H50) • Latent strabisme (H50.5) • Amblyopi (H53.5) 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Igangsetting av brillebehandling og amblyopibehandling • Hvis skjeling skyldes annen øyesykdom, blir denne også behandlet • Ved utilfredsstillende behandling/resultat henvises til vurdering hos strabismeteamet 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Pasienter som ikke henvises videre, får individuelt tilpasset oppfølging • Etter operasjon/vurdering av strabismeteam - oppfølging etter avtale med øyeavdelingen ved SI Elverum 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Skjeling hos barn – legehåndboka • Råd om lappbehandling (Statped). 	<ul style="list-style-type: none"> • Om skjeling, produkter og tjenester

[Klikk tilbake til den enkelte side](#)

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Øyeavdelingen Sykehuset Innlandet Elverum

Henvisning	<ul style="list-style-type: none"> • Henvisninger blir scannet inn og håndtert i DIPS 	
Utredning/ diagnostikk	<ul style="list-style-type: none"> • Ved normale forhold og/eller ikke behov for operasjon eller terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) tilbakeføres pasienten til henviser • Vurdering hos strabismeteamet (ortoptist, operatør og av og til optiker) • Pasienter som skal opereres, settes opp på venteliste til operasjon • Ved innkalling til operasjon, sendes informasjonsskriv om behandlingsopplegget • Laboratorieprøver og MR/CT kan være aktuelt hos enkelte pasienter - avgjøres på øyeavdelingen • Manifest strabisme (H50) Latent strabisme (H50.5) Amblyopi (H53.5) 	
Behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Lappbehandling/øyedråper • Brillebehandling/kontaktlinser og eventuelt øyetrening • Terapeutisk injeksjon i øyemuskulatur (f.eks Botox) • Operasjon – hvilken teknikk avgjøres etter diagnose. • Av og til kan det være nødvendig med flere inngrep • Flytskjema og prosedyrer for strabisme og øyeavdelingen 	
Oppfølging	<ul style="list-style-type: none"> • Etter operasjon: <ul style="list-style-type: none"> – 1. dag etter operasjon hos operatør – ca 2 måneder etter operasjon 	<ul style="list-style-type: none"> • Etter injeksjon: <ul style="list-style-type: none"> – 1-3 uker – ca 3 måneder
	<ul style="list-style-type: none"> • Poliklinisk notat til fastlege/henviser og evt. andre som pasienten ønsker skal få informasjon • Pasienter som ikke trenger mer operativ behandling tilbakeføres til henviser 	
Nyttige linker	<ul style="list-style-type: none"> • Skjeling hos barn – legehåndboka Om skjeling produkter og tjenester • Økonomisk dekning av briller/kontaktlinser(nav) 	

Klikk tilbake til den enkelte side

 Pasient og
Pårørendeinfo.

 Symptomer/
vurdering

Henvisning

 Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

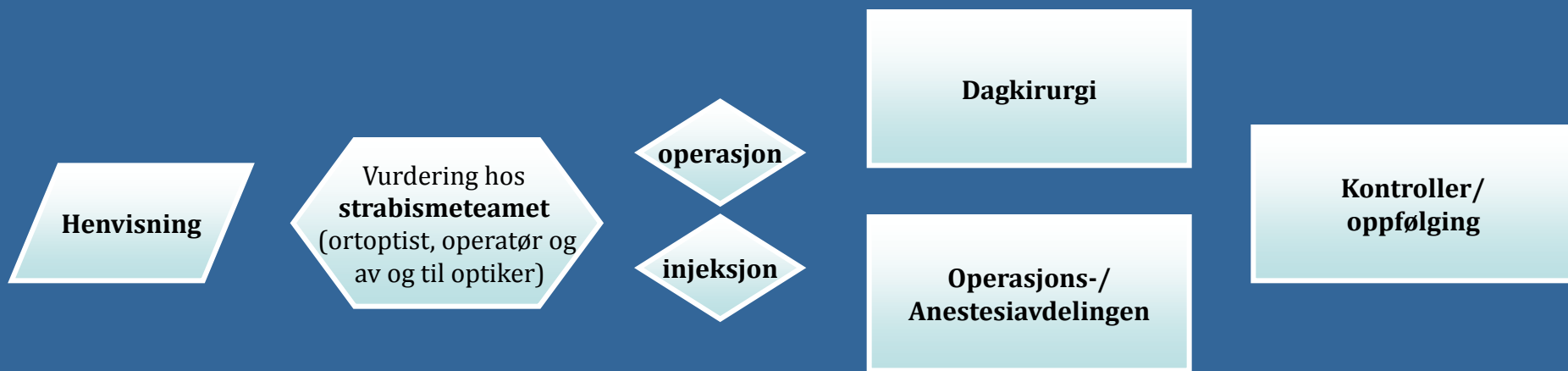

Prosedyrer for behandling av strabisme (skjeling) hos barn og ungdom ved Øyeavdelingen SI Elverum

Øyeavd.

Prosedyrer/dokumenter dagkirurgi, operasjon-/anestesi bli lagt inn ca mars 2016

Øyeavdelingen SI Elverum

Pasienter- og pårørendeinformasjon

Klikk tilbake til den enkelte side

Symptomer/
vurdering

Henvisning

Utredning og
diagnostikk

Behandling

Oppfølging

Prosedyrer og henvisninger i behandlingslinja

- [Henvisning](#) (fra fastlege og helsestasjonslege til øyeleger og øyeavdelingen)
- [Henvisning til privatpraktiserende øyeleger/øyeavdelingen fra optikere](#)
- [Pasientinformasjon - Operasjon for skjeling, informasjon til foreldre/foresatte, Elverum](#)
- [Skjeling - informasjon om skjeling og operasjon](#)
- [Strabisme - Botoliniumtoxininjeksjon, Elverum](#)
- [Pasientinformasjon - Botoxbehandling for skjeling](#)
- [Pasientinformasjon - Skjeling, operasjon hos barn](#)